

Block Bach, o metafizică a cotidianului

Gina Șerbănescu

Observator Cultural, mai 2007

Istoria gândirii este marcată de controversa legată de autenticitatea elementului transcendent, ca fundament pentru tot ceea ce există. Întrebarea: "Este ceva dincolo de lucruri, care le dă substanță, este vizibilul întemeiat în ceva care îl transcende?" reprezintă fără îndoială principalul izvor de dileme în câmpul spiritualității, mai ales al europene.

Nu mă voi lansa în speculații filosofice cu privire la recenta premieră a Teatrului Odeon, spectacolul de teatru-dans **Block Bach**, dar toată analiza va fi ghidată de o observație care se impune încă din momentele care preced și respectiv urmează ridicării cortinei: ceea ce vedem ca prinzînd substanță în scenă se "hrănește" permanent cu acordurile muzicii lui Bach, care funcționează în acest spectacol ca element întemeietor pentru fiecare gest care se naște în diversele tipuri de discursuri scenice. Fie că e vorba de elementul teatral (impus concomitent cu discreție și forță de către Coca Bloos), fie că mișcările de *break-dance* executate de CRBL se sincronizează impecabil cu o muzică elaborată acum mai bine de două secole, sau fie că dansul contemporan (prin interpretarea lui Răzvan Mazilu și a Monicăi Petrică și coregrafia lui Răzvan Mazilu și a lui Amir Kolben) își găsește firesc modul de manifestare pe muzica lui Bach, principiul rămîne același: această muzică este elementul *a priori* care generează substanța scenică.

Acțiunea se petrece așa cum limpede indică titlul, la bloc, mediu sugerat atît de scenografie (concepută de Alexandru Dabija și Laura Paraschiv) cît și de proiecții (semnate Casa Gontz), care au un rol important în chiar manifestarea mesajului coregrafiei: ele rezonază în corpurile interpreților, sau, în anumite momente în care sensul capătă mai multă consistență, ele par că emană din mesajul transmis prin intermediul trupurilor (cum se întîmplă, de exemplu, în secvența dansului pe benzi de alergat, în care viteza din ce în ce mai mare pare că generează un carusel al reprezentărilor vieții la bloc).

Faptul că muzica lui Bach se dezvăluie ca fiind în consonanță cu mediul actual al lumii de la bloc, nu trebuie să ne facă să credem neapărat ca Bach este, așa cum s-a spus adeseori, un compozitor care își

dovedește contemporaneitatea în orice moment istoric. Tocmai această perpetuă contemporaneitate ar trebui numită *atemporalitate*. Și cu această observație, ajungem la firul călăuzitor al analizei noastre: numai atemporalul poate genera durată, de la durată subiectivă, plină de contradicții și sensuri, pînă la durată lineară specifică timpului manifestat în cotidian, timp amenințînd cu disoluția a ceea ce este mai intim și mai autentic în fiecare. Numai ceea ce este imuabil poate genera nesfîrșita curgere a ceea ce se derulează și se metamorfozează în orice tip de spațiu al perisabilului, prin urmare și al universului considerat mult prea adesea banal al vieții de la bloc.

Block Bach, dincolo de un spectacol de teatru-dans, se afirmă ca un discurs despre o metafizică a cotidianului: ceea ce se petrece în lumea noastră cea de toate zilele se fundamentează în ceva ce transcende spațiul nostru de manifestare, durată în care sînt turnate acțiunile noastre, fie că ele au sau nu pentru noi o încărcătură afectivă, este hrănită de o meta-temporalitate pe care, dacă sensul nu ar fi fost deturnat prea mult, în atîtea discursuri, aș îndrăzni să o numesc veșnicie.

Povestea este simplă: patru personaje - un *break-dancer*, o doamnă în vîrstă, un tînăr și o fată - își intersectează traseele în diverse moduri. Dar nu narațiunea este cea care trebuie să capteze neapărat atenția spectatorului, ci modul în care intersecțiile cîmpurilor personajelor sînt prezentate gradat, de la o nouă configurare a mersului obișnuit din debutul spectacolului și de la raportul de încrucișare existînd între mesajul transmis prin *break-dance* și cel generat de dansul contemporan, pînă la duetul interpretat de Răzvan Mazilu și Monica Petrică. Trebuie spus că, chiar și atunci cînd cele două personaje nu se întîlnesc, tot cu un duet avem de a face: este vorba de mișcări care se anticipează, care rezonează în celălalt, care oglindesc lumea celuilalt, care anunță din ce în ce mai limpede momentul întîlnirii reale din duetul coregrafiat cu mult inspirație de Amir Kolben. Asistăm la o poetică a oglindirii, construită riguros prin alternarea muzicii lui Bach cu zgomotul orașului, alternanță care accentuează semnificația întîlnirii celor doi protagoniști ai poveștii de iubire, modul în care viețuirea în perimetrul cotidianului își caută sensul în transcendent...

Povestea de iubire nu putea, desigur, lipsi. Dar nu pentru că așa e mai atractiv pentru un spectacol, ci pentru că în economia spectacolului **Block Bach**, ca și în viața noastră în general, sensul pe care îl caută gesturile din spațiul cotidian nu își poate găsi resurse decît într-o experiență extremă, iar *singurele experiențe extreme certe sînt iubirea și moartea.*

O analiză aparte ar merita soloul final al lui Răzvan Mazilu, care anticipează închiderea cercului cotidianului deschis la începutul spectacolului. Privit cu atenție, acest moment interpretat și coregrafiat de Răzvan Mazilu, ar putea fi "citit" ca o creație cu statut de paradigmă pentru ce înseamnă dansul actual: traseul între nemișcare și mișcarea adesea paroxistică, de la o "tăcere" a ritmului și motricității pînă la saltul într-o provocare efectivă a gravitației, acest solo, această individualizare a mesajului, vine ca o confirmare a întregului context scenic: ceea ce devine, ceea ce se perimează nu poate avea temeiul dătător de sens decît în ceva care transcende spațiul său de manifestare.

Există cîteva motive clare, de fapt cîteva chestiuni de principiu pentru contextul cultural artistic actual din România, pentru care **Block Bach** se va impune ca un spectacol foarte important:

- ⦿ Pentru armonizarea dintre două stiluri coregrafice diferite, care reușesc să transmită foarte coerent același mesaj, mai precis pentru modul în care sinteza dintre coregrafia lui Răzvan Mazilu și cea a lui Amir Kolben este perfect adecvată mesajului spectacolului.
- ⦿ Pentru ștergerea granițelor și anularea conflictelor dintre genuri de dans considerate, adesea prea pripit, incompatibile (în acest caz dintre dansul contemporan, ca gen al dansului cult, și *break-dance*, armonizate în cadrul spectacolului cu un limbaj specific teatrului gestual, prin interpretarea Cocăi Bloos).
- ⦿ Pentru modul în care Monica Petrică demonstrează că un artist autentic din domeniul dansului poate și trebuie să asimileze orice tip de discurs coregrafic.
- ⦿ Pentru modul în care o actriță de excepție, Coca Bloos, demonstrează prin prezența sa scenică faptul că lumea teatrului poate oferi dansului statut de generator de semnificații.
- ⦿ Pentru regia lui Alexandru Dabija, care prin trasarea contextului scenic printr-o raportare aproape matematică la semnificațiile conținute în muzica lui Bach demonstrează (pentru a cîta oară?) că regia autentică e creație pură, iar principala caracteristică a creației, în sensul ei original, este discreția și respectul pentru cei angrenați în creație.